

Wyrok z dnia 13 marca 2009 r.

III PK 59/08

Przepis art. 47a ust. 2 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (jednolity tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414 ze zm.) - posługujący się wyrażeniem „powołuje” - nie stanowi podstawy nawiązania stosunku pracy z powołania (art. 68 § 1 k.p.).

Przewodniczący SSN Kazimierz Jaśkowski (sprawozdawca), Sędziowie: SN Jerzy Kwaśniewski, SA Maciej Pacuda.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 13 marca 2009 r. sprawy z powództwa Witolda D. przeciwko Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w L. o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie, na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 10 czerwca 2008 r. [...]

1. o d d a l i ł skargę,
2. oddalił wniosek powoda o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Pozwane Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w L., w sprawie z powództwa Witolda D. o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie, wniosło skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 10 czerwca 2008 r. [...]. Zaskarżonym wyrokiem oddalono jego apelację od wyroku Sądu Rejonowego przywracającego powoda do pracy oraz zasądzono na rzecz powoda od strony pozwanej 16.996 zł tytułem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy.

Stan faktyczny jest bezsporny. Dnia 31 października 2001 r. zarząd Powiatu w L. powołał powoda na stanowisko dyrektora strony pozwanej, a dnia 26 lutego 2007 r. powód został przez ten zarząd odwołany z zajmowanego stanowiska, co było równoznaczne z wypowiedzeniem umowy. W czasie odwołania powodowi brakowało około 3 lat do osiągnięcia wieku emerytalnego, posiadał on okres zatrudnienia moż-

liwiający uzyskanie prawa do emerytury z osiągnięciem tego wieku. Sądy przyjęły, że powód był pracownikiem zatrudnionym na podstawie umowy o pracę, a zatem strona pozwana naruszyła przewidziany w art. 39 k.p. zakaz wypowiedzenia umowy w wieku przedemerytalnym. Z tego względu Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo w zakresie przywrócenia do pracy (art. 45 § 1 k.p.), a Sąd Okręgowy zasądził na rzecz powoda wynagrodzenie za cały czas pozostawania bez pracy (art. 47 k.p.).

W skardze kasacyjnej pozwane Centrum podtrzymało zajmowane w trakcie procesu stanowisko, że powód nie był zatrudniony na podstawie umowy, lecz powołania w rozumieniu art. 68 k.p. Błędny pogląd Sądu Okręgowego wynika - zdaniem skarżącego - z naruszenia: 1) art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1593 ze zm.), przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że przepis ten wyłączał możliwość nawiązania stosunku pracy z powołania z kierownikiem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie; 2) art. 68 § 1 k.p. w związku z art. 47a ust. 2 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (jednolity tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414 ze zm.), przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że przepis ten nie był do dnia 1 maja 2004 r., tj. do dnia wejścia w życie ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (jednolity tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728), przepisem odrębnym w rozumieniu art. 68 § 1 k.p., a użyte w nim określenie „powołuje” oznaczało wyłącznie powierzenie stanowiska; 3) art. 32 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1593 ze zm.), przez błędną jego wykładnię polegającą na przyjęciu, iż wskazuje on jedynie organ uprawniony do zatrudniania i zwalniania kierowników jednostek organizacyjnych powiatu, przy pominięciu, że wykonywanie tego uprawnienia przez zarząd powiatu do dnia 30 maja 2001 r. ograniczone było dodatkowym zastrzeżeniem wynikającym z art. 36 ust. 2 ustawy, stanowiącym, że szczególne warunki lub zasady powoływania, odwoływania oraz tryb zatrudniania i zwalniania kierowników i pracowników powiatowych służb, inspekcji i straży oraz jednostek organizacyjnych powiatu określa odrębna ustawa.

W piśmie procesowym z dnia 27 lutego 2009 r. skierowanym bezpośrednio do Sądu Najwyższego, powód wniósł o oddalenie skargi i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest nieuzasadniona.

1. Rozstrzygnięcie sprawy zależy od wykładni przepisu art. 68 § 1 k.p., według którego „stosunek pracy nawiązuje się na podstawie powołania w przypadkach określonych w odrębnych przepisach”. Chodzi więc o to, czy wskazane w skardze kasacyjnej przepisy ustawowe są „odrębnymi przepisami” w rozumieniu art. 68 § 1 k.p., czyli czy powodują one powstanie stosunku pracy z powołania. Ponieważ Sądy obu instancji przyjęły, że powód był zatrudniony na podstawie umowy o pracę, a przeciwne temu stanowisko strony pozwanej ogranicza się do zarzutów dotyczących charakteru tego stosunku pracy, to Sąd Najwyższy - rozpoznając sprawę w granicach podstaw skargi kasacyjnej (art. 398¹³ § 1 k.p.c.) - nie rozważa skutków odwołania w wieku przedemerytalnym pracownika zatrudnionego na podstawie powołania. W szczególności należy pominąć analizę rozbieżności między zakazem wypowiedzienia z art. 39 k.p. obejmującym 4 lata, a przepisem przewidującym szczególne uprawnienia takiego pracownika w okresie 2 lat (art. 72 § 3 k.p.).

2. Powołanie - w rozważanym tu ujęciu - oznacza powierzenie określonego stanowiska. Jest to powołanie w znaczeniu organizacyjnym, nadaje ono uprawnienia i nakłada obowiązki związane z objętym stanowiskiem. W odniesieniu do obsadzenia stanowiska, którego zadania wykonywane są w ramach stosunku pracy (art. 22 § 1 i 1¹ k.p.) powołanie jest oświadczeniem woli pracodawcy (lub innego upoważnionego podmiotu) powodującym - za zgodą pracownika - powstanie stosunku pracy. Z tych zgodnych oświadczeń woli może wynikać stosunek pracy w całości objęty przepisami regulującymi stosunek umowny lub stosunek podlegający w pierwszej kolejności regulacji z art. 68-72 k.p., do którego na mocy art. 69 k.p. przepisy dotyczące umowy o pracę stosuje się tylko w pozostałym zakresie. Pierwszy z nich można określić jako „umowny stosunek pracy”, a drugi jako „stosunek pracy z powołania”. Odróżnienie tych dwóch skutków powołania następuje na podstawie art. 68 § 1 k.p.

3. O tym, że powołanie może wywoływać inny skutek niż powstanie stosunku pracy z powołania przesądza brzmienie art. 68 § 1 k.p. Gdyby powołanie zawsze miało powodować powstanie stosunku pracy z powołania, to zbędna byłaby końcowa część tego przepisu. Stanowiłby on wówczas, że stosunek pracy nawiązuje się na podstawie powołania. Jednocześnie należy wziąć pod uwagę, że powołanie, jako sposób obsadzania stanowisk przewidziany w odrębnych ustawach, nie wymaga żadnego upoważnienia z Kodeksu pracy. To nie prawo pracy określa, kiedy obsada

stanowiska następuje w drodze powołania, do tego prawa należy natomiast określić skutków powołania w zakresie praw i obowiązków pracownika i pracodawcy (art. 1 k.p.). Prowadzi to do wniosku, że użyty w art. 68 § 1 k.p. zwrot „w przypadkach określonych w odrębnych przepisach” oznacza, iż z przepisu przewidującego powołanie jako sposób obsadzenia stanowiska musi zarazem wynikać - wprost lub pośrednio - że to powołanie powoduje powstanie stosunku pracy określonego w art. 68 § 1 k.p.

4. Interpretacja art. 68 § 1 k.p. powinna być rygorystyczna, a w żadnym razie rozszerzająca. Z przepisu tego powstaje bowiem stosunek zobowiązaniowy, z pewnymi tylko odrębnościami w porównaniu ze stosunkiem powstałym z umowy o pracę. Mamy więc do czynienia z regulacjami ogólną i szczególną, do których stosuje się powszechnie przyjętą wykładnię, według której wyjątki nie mogą być interpretowane rozszerzająco, a w razie wątpliwości należy dać pierwszeństwo regulacji ogólnej. Inaczej mówiąc, połączenie powołania na stanowisko z powstaniem stosunku pracy z powołania w rozumieniu art. 68 § 1 k.p. musi wyraźnie wynikać z przepisów prawa. Za przyjętym poglądem przemawia także charakter regulacji z art. 68-72 k.p. Jest ona mniej korzystna dla pracownika w porównaniu z regulacją stosunku pracy powstałego z umowy o pracę i nie może być stosowana nawet za zgodą pracownika (art. 18 k.p.).

5. Powyższe rozważania wykazują bezpodstawność skargi kasacyjnej, nie wskazano w niej bowiem przepisu przewidującego zatrudnienie powoda na podstawie powołania. Wymienione w skardze przepisy zostały powołane w celu wykazania, że odrębnymi przepisami, o których mowa w art. 68 § 1 k.p., są przepisy kompetencyjne - czyli przyznające prawo powołania - zaś ustawa o pracownikach samorządowych nie wyłącza możliwości zatrudniania kierownika (dyrektora) Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie na podstawie powołania. Jest to pogląd niesłuszny. Sam przepis kompetencyjny nie wystarcza do wywołania skutku z art. 68 § 1 k.p., a nadto sprzeciwia się temu nieobowiązująca już ustawa o pracownikach samorządowych, mająca zastosowanie do powoda. Przewidywała ona w art. 2 cztery podstawy zatrudniania pracowników: wybór (pkt 1), mianowanie (pkt 2), powołanie (pkt 3) i umowę o pracę (pkt 4). Zakres ich stosowania był uregulowany w ten sposób, że w odniesieniu do trzech pierwszych podstaw wymieniono wyczerpująco stanowiska, do których miały one zastosowanie, a umowę o pracę stosowało się wobec pozostałych pracowników. Stanowisko zajmowane przez powoda nie jest wymienione w pkt 3 (ani

żadnym wcześniejszym), nadto żaden przepis szczególny nie przewiduje w tym przypadku zatrudniania na podstawie powołania, a zatem stosuje się do niego umowę o pracę. Nawet za zgodą powoda wyłączona jest zatem możliwość zatrudnienia go na podstawie powołania (art. 18 k.p.).

6. W zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy zważył, iż strona przeciwna może wnieść do sądu drugiej instancji odpowiedź na skargę kasacyjną w terminie dwutygodniowym od doręczenia jej skargi (art. 398⁷ § 1 zdanie pierwsze k.p.c.). Nie stanowi zaś odpowiedzi na skargę kasacyjną tak zwane pismo procesowe, wniesione po upływie ustawowego terminu do dokonania tej czynności, jak to miało miejsce w przedmiotowej sprawie. W konsekwencji, nie wywołuje ono skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, obejmującym sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na skargę kasacyjną (art. 167 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c.) - por. tezę trzecią wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 r., IV CKN 113/01 (LEX nr 141392).

Z tych względów orzeczono jak w sentencji.

=====